

ปัจจัยความสำเร็จในการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)
ของอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

Success factors for controlling COVID-19 of Amphoe Mueang Rayong,
Rayong Province

ฟารุ่ง เลหาณะวัฒน์

Farung Loahanawat

สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมืองระยอง

Mueang Rayong District Public Health Office

(Received: March 3, 2023; Revised: July 4, 2023; Accepted: July 4, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การดำเนินงานและปัจจัยความสำเร็จในการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของพื้นที่อำเภอเมืองระยอง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่ปฏิบัติงานอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จำนวน 18 ราย คัดเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์แบบสร้างข้อสรุปโดยเปรียบเทียบข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ตามขั้นตอนและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระยอง มีการจัดสรรและบริหารจัดการทรัพยากร (คน เงิน ของ) ได้อย่างเพียงพอ รวมทั้งมีนโยบายการบริหาร และมาตรการในการดำเนินงานที่รวดเร็วและชัดเจน โดยยึดการปฏิบัติตามมาตรการของศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) ของจังหวัดและเป็นไปตามคำสั่งจังหวัดระยอง ซึ่งปัจจัยของความสำเร็จในการดำเนินงาน คือ การสั่งการในลักษณะ “One Commander” โดยในระดับอำเภอมีนายอำเภอเป็นผู้สั่งการ ซึ่งจะทำให้ทุกหน่วยงานรวมทั้งภาคีเครือข่ายในอำเภอ ได้รับความชัดเจนในการปฏิบัติตามแนวทางและมาตรการต่างๆ ส่งผลให้เกิดความร่วมมือ สามารถดูแลประชาชนและจัดการปัญหาได้อย่างรวดเร็ว ท่วงถึงและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงควรสนับสนุนให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากร (คน เงิน ของ) และความร่วมมือในการดำเนินการตามมาตรการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างเคร่งครัด

คำสำคัญ : ปัจจัยแห่งความสำเร็จ, การควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: Farung5556@gmail.com เบอร์โทรศัพท์ 081-6361556)

Abstract

This research is qualitative research. The researcher collected the data by doing in the depth interviewing following the research framework which aimed to gaining the working processes and factors that effected to the success of controlling COVID-19 of Amphoe Mueang Rayong, Rayong Province. The participants of this research consisted of five specialists who work in the area of Amphoe Mueang Rayong, Rayong Province by using the purposive sampling method. Then the researcher criticized the participants' interview which is descriptive data to conclude which is constant comparison and content analysis by following the qualitative research methods. The result of this research was found that the working process of controlling COVID-19 in the area of Amphoe Mueang Rayong, Rayong Province strictly abided by the rules and measures of The Center for COVID-19 Situation Administration and the Commands of Rayong Province. There were the process of working including; having conferences for planning, assigning the obligation with the suitable for the duty, following the working process and reporting to the head of each department. The results of this research show that there are four factors that effected to the success of controlling COVID-19 of Amphoe Mueang Rayong, Rayong Province compile of the management of the executive directors which emphasizes the development of the personnel to be skillful and knowledgeable in working by following the rules of Epidemiology and the efficient management of the budget, tools, and materials for working all the processes.

Keywords: Key success factors, Controlling COVID-19

บทนำ

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เกิดจากโคโรนาไวรัสพันธุ์ใหม่ที่ไม่เคยพบมาก่อนในมนุษย์ พบไวรัสชนิดนี้ครั้งแรกที่เมืองอู่ฮั่น มณฑลเหอเป่ย์ ประเทศจีน ในช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 จากการสอบสวนและสืบสวนผู้ป่วยโรคปอดอักเสบโดยไม่ทราบสาเหตุที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเชื้อไวรัสชนิดใหม่นี้มีชื่อชั่วคราวว่า 2019-nCoV หรือ Novel Coronavirus 2019 องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ได้ประกาศให้การระบาดนี้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public health emergency of international concern: PHEIC) ในวันที่ 30 มกราคม 2563 และประกาศให้เป็นโรคระบาดในวันที่ 11 มีนาคม 2563 และวันที่ 15 มกราคม 2564 มีผู้ติดเชื้อ

ยืนยันแล้วมากกว่า 93,612,520 คน ใน 213 ประเทศ มีผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดแล้วมากกว่า 2,004,449 คน และมีผู้หายป่วยแล้วกว่า 66,917,850 (ฮูตา แวะฮ์ยี, 2563)

ประเทศไทยพบผู้ติดเชื้อรายแรกเป็นนักท่องเที่ยวหญิงชาวจีนที่เดินทางมาถึงสนามบินสุวรรณภูมิเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2563 ต่อมาสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ทวีความรุนแรงสำนักนายกรัฐมนตรีจึงประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินทั่วราชอาณาจักร เนื่องจากเป็นโรคติดต่ออันตรายตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ที่เป็นโรคติดต่อผ่านระบบทางเดินหายใจที่มีการแพร่กระจายเชื้อผ่านทางสิ่งคัดหลั่ง เช่น น้ำมูก น้ำลายและเสมหะของผู้ติดเชื้อและสามารถแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็ว และคณะรัฐมนตรีมีมติมอบหมายให้สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีจัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) เพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายและมาตรการเร่งด่วนในการบริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคและมอบนโยบายผ่านกระทรวง กรมและจังหวัด โดยให้แต่ละแห่งสามารถออกมาตรการ นโยบาย คำสั่งหรือข้อสั่งการได้ตามระเบียบ

จังหวัดระยอง มีผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นจำนวนมาก กระจายไปทุกอำเภอ จึงได้จัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) และแต่งตั้งคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดระยอง เพื่อดำเนินการสั่งการเรื่อง มาตรการเร่งด่วนในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้ทุกอำเภอภายในจังหวัดระยองทราบและถือปฏิบัติ โดยให้เป็นผู้ดำเนินการป้องกันการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง แต่งตั้งเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อ ตามพระราชบัญญัติควบคุมโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2563 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2563 ลงวันที่ 12 มีนาคม 2563 จากความเห็นชอบของคณะกรรมการควบคุมโรคติดต่อจังหวัดระยอง ในมติที่ประชุมครั้งที่ 4/2563 เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2563 ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดระยองได้มอบหมายให้สาธารณสุขทุกอำเภอทุกแห่งมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ในการป้องกัน ควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตามเขตพื้นที่รับผิดชอบให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมืองระยอง ได้ดำเนินการตามหนังสือสั่งการโดยประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง รวม 15 แห่ง ผู้นำชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) รวมทั้งประชาชนในพื้นที่ในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และหลังจากมอบหมายสั่งการไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ได้มีการดำเนินการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้เป็นไปตามมาตรการมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) อำเภอเมืองระยอง เพื่อบริหารจัดการและออกมาตรการเร่งด่วนในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้ทุกตำบล ทุกพื้นที่ในอำเภอเมืองระยองให้กับประชาชนในพื้นที่ ทำให้มีการจัดตั้งศูนย์กักกันผู้มีความเสี่ยงสูง (Local Quarantine) จำนวน 4 แห่ง โดยมีการจัดตั้ง ศูนย์โควิดชุมชนระดับอำเภอ (Community Isolation

: CI) จำนวน 3 แห่ง เพื่อกักตัวและรักษาอาการผู้ติดเชื้อ มีการจัดตั้งหน่วยสำหรับลำเลียงเวชภัณฑ์ยาและอาหารไปยังบ้านของประชาชนที่ติดเชื้อ โดยใช้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) เป็นสถานที่ทำการ รวมทั้งมีการจัดหน่วยบริการเคลื่อนที่โดยรถยนต์เพื่อรับ-ส่งผู้ติดเชื้อไปรับบริการและส่งกลับบ้าน พร้อมทั้งขนส่งเวชภัณฑ์ยาและอุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมืองระยอง, 2565) ส่งผลให้การดูแลประชาชนและการป้องกัน ควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทัวถึงและมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานและผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รวมทั้งปัจจัยความสำเร็จในการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 ในพื้นที่อำเภอเมืองระยอง เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาและเตรียมความพร้อมในการให้บริการ และดูแลประชาชนให้มีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ต่อองค์กรอื่นๆ สำหรับนำผลไปพัฒนางานไปใช้ในการดูแลสุขภาพประชาชนให้บรรลุเป้าหมายต่อไป

วัตถุประสงค์วิจัย

เพื่อศึกษาสถานการณ์การดำเนินงานและปัจจัยความสำเร็จในการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของพื้นที่อำเภอเมืองระยอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) ในประเด็นที่ศึกษา โดยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เขตพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จำนวน 18 ราย ประกอบด้วย

- (1) นายอำเภอเมืองระยอง (หรือผู้แทน)
- (2) ผู้อำนวยการโรงพยาบาลระยอง (หรือผู้แทน)
- (3) สาธารณสุขอำเภอเมืองระยอง
- (4) นายกเทศมนตรีนครระยอง (หรือผู้แทน)
- (5) นายกเทศมนตรีเมืองมาบตาพุด (หรือผู้แทน)
- (6) ผู้นำชุมชน จำนวน 3 ราย
- (7) ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) 2 ราย
- (8) ผู้แทนภาคประชาชน 3 ราย
- (9) ผู้เคยติดเชื้อ หรือผู้สัมผัสเสี่ยงสูง 3 ราย
- (10) ผู้แทนสถานประกอบการ 2 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการดำเนินการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประกอบด้วย 4 ข้อคำถาม 1) ทรัพยากรบุคคล 2) งบประมาณที่ใช้ดำเนินการ 3) วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินการและ 4) วิธีการดำเนินการ

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับการบริหารจัดการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประกอบด้วย 2 ข้อคำถาม 1) หลักการหรือแนวคิดในการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 2) นโยบายหรือข้อสั่งการที่ใช้ในการดำเนินการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ตอนที่ 4 ผลที่ได้จากการบริหารจัดการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประกอบด้วย 2 ข้อคำถาม 1) สิ่งที่ทำให้เกิดความสำเร็จในการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พื้นที่ของท่านคืออะไร 2) ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พื้นที่ของท่านมีอะไรบ้าง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือข้อมูลที่ได้โดยใช้การตรวจสอบแบบสามเส้า (data triangulation) เพื่อหาความน่าเชื่อถือ (credibility) โดยใช้รูปแบบการเปรียบเทียบและตรวจสอบ (cross-check) เปรียบเทียบข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์ในชุดข้อมูลเดียวกัน (different participants) และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ผลดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objectives Congruence : IOC) ของแต่ละข้อคำถาม มากกว่า 0.5 ทุกข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้กลุ่มตัวอย่าง ก่อนดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และดำเนินการสัมภาษณ์โดยผู้วิจัย จำนวน 1 ครั้ง ใช้เวลา 1-2 ชั่วโมง หลังจากทำการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะนำบทสัมภาษณ์มาทำการเรียบเรียงข้อมูลและถ้อยคำ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ตรงตามแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยฉบับนี้ ใช้การวิเคราะห์ 2 ลักษณะคือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป คือ การเปรียบเทียบข้อมูล และ 2) การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ตามขั้นตอนและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกตามประเด็น คือ ด้านการดำเนินการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ด้านการบริหารจัดการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และผลที่ได้จากการบริหารจัดการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

2. นำข้อมูลที่ได้หลังจากแยกประเด็นมาทำการเปรียบเทียบเพื่อหาความเหมือนหรือความแตกต่างของข้อมูล

3. นำข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบมาวิเคราะห์เนื้อหาพร้อมกับ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นผลการวิจัยปัจจัยความสำเร็จในการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ในลักษณะของการพรรณนาและบรรยาย (Descriptive and Inductive Analysis)

จริยธรรมวิจัย

โครงร่างวิจัยนี้ ผ่านการรับรองพิจารณาโครงร่างวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จังหวัดระยอง สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระยอง กระทรวงสาธารณสุข ดำเนินการให้การวิจัยตามแนวทางหลักจริยธรรมการวิจัยมนุษย์ที่เป็นมาตรฐานสากล ตามเอกสารโครงการวิจัยเลขที่ : REC-RY No.08/ 2566 เอกสารรับรองเลขที่ COA No. 05/2566 ลงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2566

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาศาสนาการดำเนินงานและปัจจัยความสำเร็จในการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของพื้นที่อำเภอเมืองระยอง มีดังนี้

1. การดำเนินงานควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ผลการศึกษาศาสนาการดำเนินการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของพื้นที่อำเภอเมืองระยอง แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านทรัพยากรบุคคล พบว่า ทรัพยากรบุคคลที่ใช้ในการดำเนินงานควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในแต่ละพื้นที่ของอำเภอเมืองระยอง เพียงพอต่อการดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ 80 มีเพียงร้อยละ 20 ที่ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน เนื่องจากในระยะแรกของการแพร่ระบาด การเคลื่อนย้ายกำลังและการมอบหมายงานยังไม่ลงตัว จึงทำให้อัตรากำลังขาดหายไป สำหรับการดำเนินการค้นหาเชิงรุก และในด้านของบุคลากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการควบคุมโรคในแต่ละพื้นที่ต้องประสานความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน อาทิเช่น สาธารณสุขอำเภอเมืองระยอง โรงพยาบาลระยอง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองระยอง และสาธารณสุขจังหวัดระยอง ตามอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน และในส่วนของการจำกัดด้านทรัพยากรบุคคลสำหรับการดำเนินการควบคุมโรค ในระยะแรกมีข้อจำกัดในด้านองค์ความรู้ บุคลากรขาดทักษะในการควบคุมโรค เกิดความตื่นตระหนก และมีข้อจำกัดทางด้านทักษะการติดต่อสื่อสารหรือประสานงานกับองค์กรภายนอก เนื่องจากไม่เคยมีสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่ต้องประสานความร่วมมือกับหลายภาคส่วน จึงทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการทำงาน

1.2 ด้านงบประมาณ พบว่าแหล่งงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่วนใหญ่มาจากต้นสังกัด คือ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย งบประมาณในส่วนกลางขององค์กรที่ใช้สำหรับดำเนินการเมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน และงบประมาณที่ได้รับ การสนับสนุนจากภาคเอกชน บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนต่างๆ โดยงบประมาณที่มีเพียงพอต่อการบริหารจัดการดำเนินการป้องกันควบคุมโรคและสามารถใช้ในการค้นหาเชิงรุกได้อย่างเต็มกำลัง และมีเพียงเล็กน้อยที่ไม่เพียงพอต่อการดำเนินการ เนื่องจากในระยะแรกวัสดุอุปกรณ์ขาดแคลนและได้รับการจัดส่งล่าช้า จึงทำให้ต้องจำกัดงบประมาณไว้สำหรับจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ล่วงหน้า เพื่อไม่เกิดปัญหาขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานและเพื่อให้บุคลากรเกิดความมั่นใจ มีความปลอดภัยในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งงบประมาณส่วนใหญ่ใช้ไปสำหรับการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ เช่น ชุด PPE surgical mask N95 ถุงมือ และอุปกรณ์ป้องกันทางระบาดวิทยาต่างๆ อีกทั้งใช้ใช้สำหรับเป็นค่าพาหนะในการเดินทางลงพื้นที่ค้นหาเชิงรุก และใช้งบประมาณไปกับการทำสื่อประชาสัมพันธ์การป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับภายในองค์กรและสำหรับประชาชน

1.3 ด้านวัสดุอุปกรณ์ พบว่าวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่วนใหญ่ ร้อยละ 50 มาจากภาครัฐ คือการจัดสรรของกระทรวงสาธารณสุขที่กระจายมายังจังหวัดและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกระจายไปยังพื้นที่ รวมทั้งมาจากกระทรวงมหาดไทยที่

กระจายมายังองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นต่างๆ โดยร้อยละ 30 มาจากการสนับสนุนของภาคเอกชน ร้อยละ 10 มาจากโรงพยาบาลระยองซึ่งเป็นโรงพยาบาลศูนย์ประจำจังหวัดและอีกร้อยละ 10 มาจากการจัดซื้อภายในองค์กร โดยแต่ละพื้นที่มีการบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ในทิศทางเดียวกัน คือ แยกส่วนสำหรับใช้ในการดำเนินงานเชิงรุก คิดเป็นร้อยละ 70 และสำหรับการดำเนินการเชิงรับ คิดเป็นร้อยละ 30 ซึ่งในส่วน of โรงพยาบาลระยองจะแตกต่างออกไป โดยจะแยกวัสดุอุปกรณ์สำหรับการดำเนินการเชิงรับภายในโรงพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 70 และแยกวัสดุอุปกรณ์ไว้สำหรับการดำเนินการเชิงรุกในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 30 ซึ่งในแต่ละหน่วยงานมีข้อจำกัด ในการใช้วัสดุอุปกรณ์ คือการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างสิ้นเปลือง เนื่องจากบุคลากรขาดทักษะและความรู้ที่ถูกต้องในการใช้วัสดุอุปกรณ์ควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงต้องมีการอบรม เพิ่มพูนทักษะวิธีการทางระบาดวิทยาแก่บุคลากรในการควบคุมโรค

1.4 ด้านการจัดการ พบว่าในการจัดการเพื่อควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่วนใหญ่แต่ละพื้นที่จะมีการจัดประชุมวางแผนทางการดำเนินการร่วมกับภาคีเครือข่าย หลังจากนั้นจะทำการมอบหมายงานให้กับบุคลากรภายในองค์กรตามความเหมาะสม จัดสรรวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการดำเนินการ และจัดอบรมทักษะในการใช้อุปกรณ์ป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และมีการติดตามผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งขั้นตอนการดำเนินการจะเป็นไปตามหลักการป้องกันควบคุมโรคทางระบาดวิทยา

2. การบริหารจัดการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ผลการศึกษาการบริหารจัดการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของพื้นที่อำเภอเมืองระยอง แบ่งเป็น 2 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านนโยบายการบริหาร พบว่า การบริหารจัดการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ด้านนโยบายหรือข้อสั่งการ พบว่า ในแต่ละพื้นที่จะยึดแนวทางการบริหารจัดการให้เป็นไปตามมาตรการของศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) และให้เป็นไปตามคำสั่งจังหวัดระยอง

2.2 ด้านมาตรการ/การดำเนินการ พบว่า ในแต่ละพื้นที่มีมาตรการ หรือแนวทางการดำเนินงานที่เหมือนกัน คือ 1) พัฒนาคณะความรู้ ทักษะในทางระบาดวิทยาจนมีความชำนาญ เพื่อให้ปฏิบัติงานในการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) พัฒนาระบบการประสานงานและการประสานความร่วมมือกับเครือข่าย และ 3) ปฏิบัติตามมาตรการและคำสั่งอย่างเคร่งครัด โดยให้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติเดียวกันในทุกภาคส่วน มีการจัดประชุม มอบหมายงานให้ตรงตามภาระหน้าที่ มีการติดตามผลการดำเนินการและรายงานผลไปยังผู้บังคับบัญชา นอกจากนี้ยังมีการนำแนวคิด การลดแรงกระแทก มาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน คือทั้งองค์กรและประชาชนถอยคนละก้าว ประชาชนอยู่ได้โดยอาศัยความช่วยเหลือจากองค์กร และองค์กรอยู่ได้ด้วยความร่วมมือจากประชาชน โดยดำเนินการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง มีขั้นตอนการดำเนินงานดังแสดงตามภาพที่ 2

ต่อการดำเนินการในทุกๆ ด้าน เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่อย่างมั่นใจและเต็มกำลังความสามารถ 3) ความร่วมมือจากบุคลากร ภาคเครือข่ายและประชาชน โดยเฉพาะความร่วมมือของประชาชนในการดำเนินงานในทุกขั้นตอน เนื่องจากประชาชนเป็นเป้าหมายหลักในการดำเนินงาน 4) การสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรในการปฏิบัติงาน อาทิ การมีค่าเสี่ยงภัยให้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานควบคุมโรค เป็นแรงจูงใจในการทำงานในความเสี่ยงของบุคลากร การออกเยี่ยมตามหน่วยบริการต่างๆ ของผู้บริหาร เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาที่พบว่า ปัจจัยของความสำเร็จในการดำเนินงานควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระยอง คือ การปฏิบัติตามมาตรการของศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) ของจังหวัดและเป็นไปตามคำสั่งจังหวัดระยอง ใช้การสั่งการในลักษณะ “One Commander” ในการบริหารจัดการทรัพยากร (คน เงิน ของ) โดยในระดับอำเภอ ให้นายอำเภอเป็นผู้สั่งการ ซึ่งจะทำให้ทุกหน่วยงานรวมทั้งภาคีเครือข่ายในอำเภอ ได้รับความชัดเจนในการปฏิบัติตามแนวทางและมาตรการต่างๆ ส่งผลให้เกิดความร่วมมือ สามารถดูแลประชาชนและจัดการปัญหาได้อย่างรวดเร็ว ทัวถึงและมีประสิทธิภาพ สามารถอธิบายได้ความสำเร็จในการดำเนินงานควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความเชื่อมโยงกับทฤษฎีความต้องการของ McClelland (1985) McClelland's Theory of need ที่เชื่อว่า ภายใต้สถานการณ์หนึ่ง บุคคลก็จะมีความต้องการอย่างหนึ่ง ได้แก่ 1) ความต้องการความสำเร็จ โดยบุคคลชอบสถานการณ์ที่ทำให้ตนเองมีโอกาสรับผิดชอบและสร้างความสำเร็จด้วยตนเอง 2) ความต้องการรักใคร่ผูกพัน โดยเป็นผู้มีความสามารถพิเศษในการสร้างเครือข่ายกับผู้อื่น และ 3) ความต้องการอำนาจ โดยบุคคลมีความต้องการมีอำนาจเพื่อบริการให้กับผู้อื่นและทำประโยชน์แก่องค์กร และสอดคล้องกับแนวคิดของ วิธนา พิงวิวัฒน์นิกุล (2563) ได้อธิบายว่า นโยบายที่ดีนั้น จะต้องมีความชัดเจนในส่วนของวัตถุประสงค์และต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมและความต้องการของประชาชน ซึ่งการดำเนินการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของอำเภอเมืองระยอง มีหน่วยงานภาครัฐและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย อำเภอเมืองระยอง สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมืองระยอง โรงพยาบาลระยอง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเขตอำเภอเมืองระยอง เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 15 แห่ง สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองระยองและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน สถานประกอบการเอกชน ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ ร่วมกันขับเคลื่อนการทำงาน โดยเริ่มจากประชุมผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ร่วมกันวางแผนขั้นตอนการดำเนินงาน กำหนดเป้าหมาย และมอบหมายหน้าที่ให้แต่ละฝ่ายดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ ซึ่งมีนายอำเภอเมืองระยอง เป็นผู้สั่งการ สอดคล้องกับแนวคิดของ ปรีดี นกุลสมปรารถนา (2563) หนึ่งในปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ งบประมาณ จะต้องมีการบริหารงบประมาณสำหรับวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินการ ในกระบวนการต่าง ๆ ต้องเพียงพอและพร้อมใช้เสมอ เพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดและสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอยฤทัย เกลี้ยงนิล (2563) ได้

ศึกษาเรื่องรัฐ-ชุมชนกับการจัดการภัยพิบัติโรคไวรัสโควิด 19 พื้นที่ถนนข้าวสาร กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการจัดการโควิด-19 ของรัฐ-ชุมชน สามารถแบ่งประเด็น ดังนี้ 1) ด้านการให้คำแนะนำความรู้และวิธีป้องกันตนเอง 2) ด้านการนำนโยบาย/มาตรการบริหารจัดการพื้นที่ 3) ด้านการมีส่วนร่วมกับภาคประชาชน 4) ด้านการช่วยเหลือประชาชนเมื่อได้รับผลกระทบ และ 5) ด้านการติดตามผลการปฏิบัติงาน โดยปัจจัยความสำเร็จในการควบคุมโรคโควิด-19 ประกอบไปด้วยหลายปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบ ซึ่งสามารถเรียงตามลำดับความสำคัญจากผู้ให้ข้อมูลหลักดังนี้ (1) ด้านการบูรณาการ (2) ด้านพื้นที่ (3) ด้านสาธารณสุข (4) ด้านนโยบาย (5) ด้านงบประมาณ (6) ด้านผู้นำ (7) ด้านองค์กร และ (8) ด้านประกาศ หนังสือสั่งการ ซึ่งอำเภอเมืองระยองได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติงานจากทุกภาคส่วน โดยมีเป้าหมายสำคัญคือการดำเนินการป้องกันโรคโควิด-19 ให้เป็นผลสำเร็จ สอดคล้องแนวคิด ชลิตา ศรีมณี (2563) ได้อธิบายว่าการบูรณาการให้เป็นรูปธรรม เป็นการผสมผสานศักยภาพระหว่างกัน เพื่อช่วยให้สามารถใช้ศักยภาพหรือความถนัดในแต่ละด้านของแต่ละฝ่ายมาผสมผสานกัน การบูรณาการสามารถจัดสรรใหม่ให้ต่างฝ่ายต่างทำในสิ่งที่ตนถนัด

การนำผลการวิจัยไปใช้

ใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานควบคุมโรคเมื่อเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อ รวมทั้งโรคอุบัติใหม่ในอนาคต ทั้งด้านการเตรียมความพร้อมของทรัพยากร การประสานงานและการดำเนินงานตามมาตรการ/ ข้อสั่งการต่างๆ รวมทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์กร ศักยภาพบุคลากรให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามเป้าหมายที่วางไว้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลกระทบของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่มีต่อประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระยอง หลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคได้ถูกระบุเป็นโรคประจำถิ่น
2. ควรศึกษามาตรการเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
3. ควรถอดบทเรียนความสำเร็จในการจัดการโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในพื้นที่อื่นๆ ของจังหวัดระยอง

References

- กรมควบคุมโรค. (2563). มาตรการและแนวทางการดำเนินการเพื่อการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) ประกาศ ณ วันที่ 19 มีนาคม 2563. (ออนไลน์), วันที่สืบค้น 19 มกราคม 2566, เข้าถึงได้จาก https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/im_commands.php
- กรมควบคุมโรค. (2564). แนวทางปฏิบัติเพื่อการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) หรือโรคโควิด 19 สำหรับประชาชนทั่วไปและกลุ่มเสี่ยง. (ออนไลน์), วันที่สืบค้น 19 มกราคม 2566, เข้าถึงได้จาก <https://ddc.moph.go.th/>. 79

- กรมควบคุมโรค. (2564). โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). (ออนไลน์), วันที่สืบค้น 19 มกราคม 2566, เข้าถึงได้จาก <https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา>
- กรมควบคุมโรค. (2565). มาตรการด้านการป้องกันสำหรับองค์กรและสถานประกอบการ. (ออนไลน์), วันที่สืบค้น 19 มกราคม 2566, เข้าถึงได้จาก <https://ddc.moph.go.th/>.
- กรมควบคุมโรค. (2565). พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558. (ออนไลน์), วันที่สืบค้น 19 มกราคม 2566, เข้าถึงได้จาก https://ddc.moph.go.th/uploads/ckeditor/c74d97b01eae257e44aa9d5bade97baf/files/001_1gcd.PDF
- จอห์น อิงมาร์ก. (2564). ศบค.คืออะไร เปิดโครงสร้างและรายชื่อบุคคลเบื้องหลัง. (ออนไลน์), วันที่สืบค้น 20 มกราคม 2566, เข้าถึงได้จาก <https://www.ilaw.or.th/node/5908>
- ชนัญญาดา. (2553). ปีเตอร์ เพอร์ดินานด์ ดร็กเกอร์ ทฤษฎีการจัดการ. (ออนไลน์). วันที่สืบค้น 22 มกราคม 2566, เข้าถึงได้จาก http://file.siam2web.com/cmmba/peter_drucker1.pdf
- ชลิดา ศรมณี. (2563). เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการวิจัยและแนวคิดเชิงทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต.
- ปรีดี นกุลสมปรารณา. (2563). วิธีสร้าง brand experience ให้ประทับใจ. (ออนไลน์), วันที่สืบค้น 22 มกราคม 2566, เข้าถึงได้จาก <https://www.popticles.com/branding/create-impressive-brand-experience/>
- ไพบุลย์ ปัญญายุทธการ. (2553). ปัจจัยความสำเร็จของโครงการ อ้างอิง David Bacarrini. (ออนไลน์), วันที่สืบค้น 22 มกราคม 2566, เข้าถึงได้จาก <https://www.knowledgetraining.com/index.php?tpid=0032>
- รัฐบาลไทย. (2563). ศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19. (ออนไลน์), วันที่สืบค้น 20 มกราคม 2566, เข้าถึงได้จาก <https://www.thaigov.go.th>
- วิชุดา จิวประพันธ์. (2553) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของพนักงานศูนย์ปฏิบัติการเอกสารสัญญาธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน). (ออนไลน์), เข้าถึงได้จาก http://www.thapra.lib.su.ac.th/objects/thesis/fulltext/snamcn/Vichuda_Chiewpraphan/fulltext.pdf
- วีณา พิงวิวัฒน์นิกุล. (2563). เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการกำหนดและการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต.
- ศาสตราจารย์ นพ.ยง ภู่วรวรรณ. (2564). มาตรการ การควบคุมการระบาดของรัฐบาล. (ออนไลน์), วันที่สืบค้น 22 มกราคม 2566, เข้าถึงได้จาก <https://learningcovid.ku.ac.th/course/?c=8&l=1>
- สมคิด บางโม. (2558). องค์การและการจัดการ. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: บริษัท วิทยพัฒน์ จำกัด.

- สุรศักดิ์ สุตธรรม. (2563). เจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อ มีอำนาจตามกฎหมายอย่างไร. (ออนไลน์), วันที่ สืบค้น 20 มกราคม 2566, เข้าถึงได้จาก <https://www.kkpho.go.th/i2021/index.php/component/attachments/download/9113>
- สอยฤทัย เกลี้ยงนิล. (2562). รัฐ-ชุมชนกับการจัดการภัยพิบัติโรคไวรัสโควิด 19 พื้นที่ถนนข้าวสาร เขต พระนคร กรุงเทพมหานคร. โครงการรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Fayol, H. (1964). General and Industrial Management. London: Pitman and Sons.
- McClelland, D.C., (1985). Human motivation. Chicago: Scott, Foresman.
- Williams, M. (2000). Is a company's intellectual capital performance and intellectual capital disclosure practices related? Evidence from publicly listed companies from the FTSE 100. Paper Presented at McMasters Intellectual Capital Conference. January 2001, Hamilton Ontario.